

**НОРМАТИВНЕ І ПРОГРАМОВЕ
ВРЕГУЛЮВАННЯ ЗМІСТУ ОСВІТНЬОЇ РОБОТИ
З ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ**

Правові засади розробки змісту обов'язкової дошкільної освіти

Закон України
"Про
дошкільну
освіту"

Базовий
компонент
дошкільної
освіти

(ст.22,23)

Державна
базова
програма

(ст.23)

Навчально-
методичні
посібники

(ст.23)

Правові засади розробки змісту дошкільної освіти

Зміни до Закону України “ПРО ДОШКІЛЬНУ ОСВІТУ”:

Ст.4 – про вікову періодизацію (вік немовляти, ранній, дошкільний – молодший, середній, старший)

Ст.23 - про здійснення дошкільної освіти у межах БКДО за затвердженими програмами і посібниками

Правові засади розробки змісту дошкільної освіти

**Закон України
“Про внесення змін
до законодавчих актів
з питань загальної середньої та
дошкільної освіти щодо організації
навчально-виховного процесу”**

Передбачено обов'язкову освіту для дітей
старшого дошкільного віку

від 06.07.2010 № 2442-VI

Базовий компонент дошкільної освіти (БКДО)

Відповідно до ст.22, 23 Закону України
“Про дошкільну освіту”

- є державним **освітнім стандартом**,
- визначає **вимоги до рівня** розвиненості, вихованості, навченості дітей перед вступом до школи – **мінімальне освітнє ядро**,
- має **оновлюватися 1 раз на 10 років**.

Нова редакція БКДО

- Підготовлена **оновленим складом** робочої групи.
- Пройшла **громадське обговорення** через веб-сайт МОН
- **Доопрацьована** відповідно до зауважень і пропозицій науковців НАПН України, фахівців Міністерства, ІТЗО, викладачів і методистів ІППО, ВНЗ, працівників ДНЗ.
- **Схвалена комісією з дошкільної педагогіки і психології** НМР з питань освіти МОН
- Розглянута і **затверджена колегією Міністерства**

Нова редакція Базового компонента дошкільної освіти

- передбачає зміни і доповнення з урахуванням **сучасних вимог до змісту дошкільної освіти**,
- забезпечує більш тісну **наступність змісту дошкільної і початкової освіти**,
- концентрує увагу на збалансованості фондів **“хочу”, “можу”, “буду”**,
- окреслює рівень **дошкільної зрілості дитини 6/7-річного віку**

Структурування змісту нової редакції БКДО

Інваріантна складова

- формується на **державному** рівні,
- є **обов'язковою** для реалізації через різні форми здобуття дошкільної освіти.

Варіативна складова

реалізується **додатково** з урахуванням

- специфіки діяльності **навчального закладу**,
- особливостей **регіону**,
- інтересів, потреб **дитини** та побажань **батьків**.

Інваріантна складова БКДО

Нова редакція

Освітні лінії

- “Особистість дитини”
- “Дитина в соціумі”
- “Дитина у природному докiллі”
- “Дитина у світі культури”
- “Гра дитини”
- “Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі” (сенсорні еталони, пізнав. активність, елемент. Математичні уявлення)
- “Мовлення дитини”

Попередня редакція

Сфери життєдіяльності

- “Я сам”
- “Люди”
- “Природа”
- “Культура”

Варіативна складова БКДО

Освітні лінії

- “Комп’ютерна грамота”
- “Іноземна мова”
- “Хореографія”
- “Шахи”

Неперервність та наступність змісту дошкільної і початкової освіти у БҚДО і навчальних програмах для 1 класу

Навчальний предмет “Українська мова”

Змістові лінії: мовленнєва,
мовна,
соціокультурна,
діяльнісна

Аспекти роботи за ними:

навчання грамоти,
мовленнєва діяльність,
знання про мову, мовні уміння
правопис,
графічні навички письма,
техніка письма, культура
оформлення письмових робіт,
уміння вчитися

Освітня лінія БҚДО “Мовлення дитини”

Змістові лінії: звукова культура
мовлення,
словникова робота
граматична правильність
зв'язне мовлення
українська мова як державна

Компетентності:

фонетична,
лексична,
граматична,
діалогічна,
монологічна,
мовленнєва,
комунікативна

мовна

Неперервність та наступність змісту дошкільної і початкової освіти у БҚДО і навчальних програмах для 1 класу

Навчальний предмет “Природознавство”

Змістові лінії:

- об'єкти природи,
- взаємозв'язки у природі,
- Земля- планета Сонячної с-ми,
- Україна на планеті Земля,
- рідний край,
- охорона і збереження природи,
- методи пізнання природи.

Теми для роботи за ними:

світ, у якому ти живеш,
світ неживої природи,
світ живої природи,
рідний край,

моя країна - Україна

Освітня лінія БҚДО “Дитина у природному довкіллі”

Змістові лінії:

- природа планети Земля
повітря, суша, вода, явища природи,
рослини, гриби, тварини (в т. ч. України і
рідного краю; взаємозв'язки у природі)
- життєдіяльність людини у
природному довкіллі,
- Всесвіт, в т.ч. пізнання природи

Компетентність:

природничо-екологічна

Неперервність та наступність змісту дошкільної і початкової освіти у БҚДО і навчальних програмах для 1 класу

Навчальний предмет “Математика”

Змістові лінії:

- числа, дії з числами - в межах 100,
- величина - довжина, маса, місткість, вартість, час,
- математичні вирази, рівності, нерівності,
- сюжетні задачі - поняття, структура, розв'язання
- просторові відношення, геометричні фігури,
- робота з даними

Компетентність:

предметна математична

Освітня лінія БҚДО “Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі”

Змістові лінії:

- сенсорні еталони - колір, форма, величина, простір і час, оперування множинами, вимірювання,
- пізнавальна активність – інтерес до пізнання, дослідження, експериментування, моделювання, уміння порівнювати, узагальнювати, класифікувати, доходити висновків та ін.,
- елемент. математ. уявлення – число, цифра, лічба, обчислення в межах 10, приклади, задачі

Компетентності:

**сенсорно-пізнавальна,
математична**

Програмне забезпечення обов'язкової дошкільної освіти

**Вимоги БКДО як освітнього стандарту
реалізуються**

- упродовж *усього дошкільного віку*
- через *різні форми здобуття дошкільної освіти*
- шляхом організації і змістового наповнення освітньої роботи *за чинними програмами*

РОЗРОБЛЕННЯ ТА ЗАТВЕРДЖЕННЯ ПРОГРАМ ДЛЯ ОБОВ'ЯЗКОВОЇ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Регламентується низкою **ЗАКОНОДАВЧИХ, НОРМАТИВНИХ, ІНСТРУКТИВНО-МЕТОДИЧНИХ АКТІВ**

- Закони України
- Порядок надання навчальній літературі, засобам навчання і навчальному обладнанню грифів та свідоцтв МОН України
наказ МОН від 17.06.2008 № 537
- Лист МОН України “Щодо порядку розроблення програм для дошкільних навчальних закладів”
від 27.05.2010 № 1/9-369
- Рекомендації ІТЗО щодо розроблення програм для дошкільної освіти та їх використання в освітній роботі з дошкільниками
Долинна О.П., Низковська О.В. “Програми для дошкілля в освітньому просторі України” журнал “Дошкільне виховання”, №9, 2011

ВИДИ ПРОГРАМ

для обов'язкової дошкільної освіти

За особливостями спрямування і змістового наповнення:

- **Комплексні** (комплекс розвивальних, виховних, навчальних функцій і змістових напрямів освітньої роботи)
- **Парціальні** (одна чи декілька освітніх функцій, один чи кілька близьких змістових напрямів освітньої роботи)

ВИДИ ПРОГРАМ

для обов'язкової дошкільної освіти

За призначенням:

- **Загальні** (для ДНЗ/груп загального розвитку)
- **Спеціальні** (для ДНЗ/груп компенсуючого типу та інклюзивної освіти)
Розробляються за всіма нозологіями, зараз – на розгляді фаховими комісіями у МОН
- **Профільні** (забезпечують профіль освітньої діяльності закладів/груп)
- **Експериментальні** (в умовах ДНЗ)

ВИДИ ПРОГРАМ

для обов'язкової дошкільної освіти

За рівнем упровадження:

- **Загальноукраїнські** (для всієї України)
- **Регіональні** (для певного регіону).
Регіональний компонент – не менше 15% обсягу програмового матеріалу.
- **Локальні** (обмежені використанням в окремих ДНЗ певними чинниками)

ВИДИ ПРОГРАМ

для обов'язкової дошкільної освіти

За концептуальними засадами:

- **Традиційні** (на усталених, перевірених часом, загальноновизнаних підходах до організації, змісту освітнього процесу)
- **Альтернативні** (на інших, порівняно із загальноприйнятими, філософсько-концептуальних засадах організації, змістового наповнення, створення умов розвитку, виховання, навчання).
- **Інноваційні** (на прогресивних концептуальних засадах, нових поглядах на місце, роль дорослого і дитини в освітньому процесі, форми організації дитячого буття)

Чинні комплексні програми

Мають гриф Міністерства

**“Затверджено Міністерством освіти
і науки України”**

або

**“Рекомендовано Міністерством
освіти і науки України”**

Лист МОН України та інституту післядипломної педагогічної освіти

- “ Щодо організації роботи в
дошкільних навчальних закладах
у 2014-2015н.р.”

від 27.06.2014 №1\9-341

Пріоритетні напрямки освітньої роботи

- - забезпечення **фізичного, психічного і соціального розвитку** дітей раннього віку (від 1 до 3 років), їх безболісної адаптації до змінних умов життя та успішного входження у соціальне середовище;
- - **патріотичне виховання** у контексті розвитку духовного потенціалу особистості дитини дошкільного віку;
- - **трудове виховання** в процесі організованої й самостійної предметно-практичної діяльності дітей;
- - забезпечення **наступності** в реалізації завдань духовного, патріотичного, трудового виховання між дошкільною і початковою ланками освіти.

Базова програма розвитку дитини дошкільного віку “Я У СВІТІ”

Затверджена МОН України
(лист від 25.04.2008р. №1/11-1522)

Видана державним коштом
на замовлення Інституту інноваційних
технологій і змісту освіти

“Я У СВІТІ” (нова редакція)

наук. кер. **Кононко О.Л.**

Надано гриф «Рекомендовано Міністерством
освіти і науки України»
(наказ МОН від 24.06.2014 № 750).

Регіональна програма «Українське дошкілля»

автор-упорядник – Білан О.І.

Лист про надання грифа
від 09.12.2011 № 1/11-11601

Мета даної програми - розширити змістовий компонент освітньої роботи з дітьми, розкриваючи етнічні, історичні та соціокультурні особливості Західного регіону.

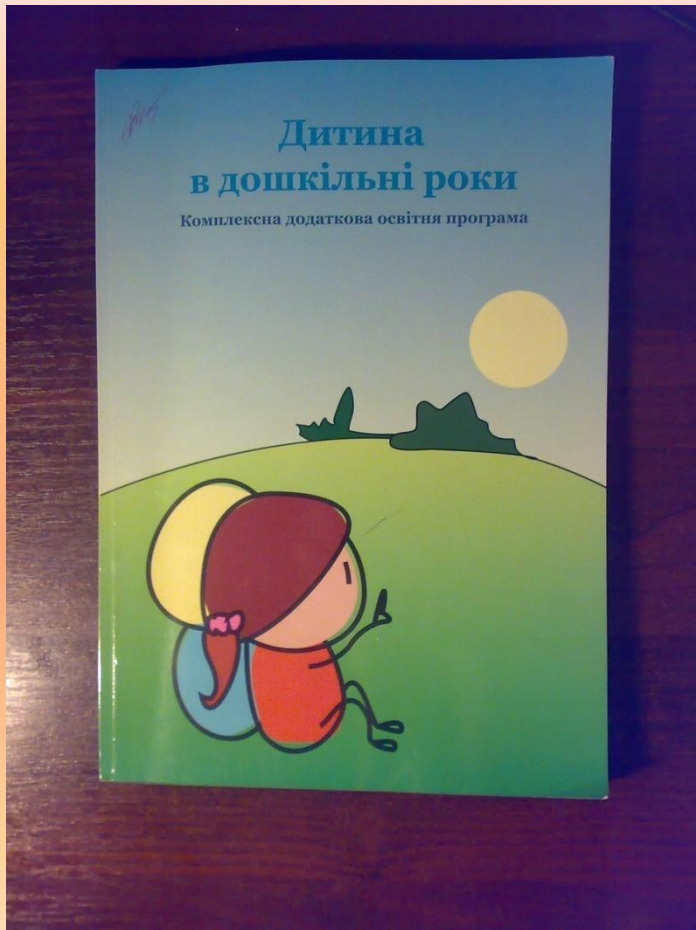
Програма розвитку дітей від пренатального періоду до 3-х років

«ОБЕРІГ»

Розроблена з метою актуалізації питань становлення майбутньої особистості, починаючи від зачаття дитини, її народження, подальшого розвитку, виховання і навчання у перші три роки життя. Змістове наповнення програми узгоджено із чинним нормативно-правовим законодавством та Базовим компонентом дошкільної освіти.

Комплексна освітня програма ” Дитина в дошкільні роки”

Науковий керівник –
Крутій К.Л.

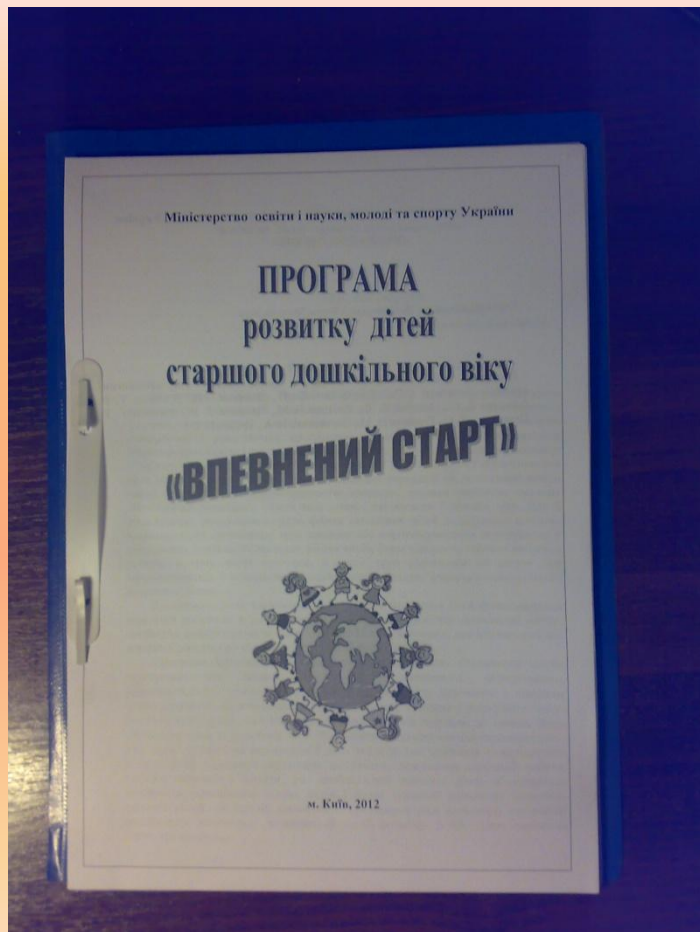
Лист про надання
грифа МОН
від 08.12.2010
№1/11-11178

Програма виховання і навчання дітей від 2 до 7 років “ДИТИНА”

**наук. керівники – Проскура О.В., Кочина Л.П.,
Кузьменко В.У., Кудикіна Н.В.**

Лист про надання грифа
від 08.12.2010 № 1/11-11177

Програма розвитку дітей старшого дошкільного віку “ВПЕВНЕНИЙ СТАРТ”

Керівник проекту –
Жебровський Б.М.

Надано гриф

“Рекомендовано
Міністерством освіти і
науки” наказом МОН
від 23.11.2010 № 1111

Затверджено колегією
МОНмолодьспорт
від 01.03.2012

Програма розвитку дітей старшого дошкільного віку “ВПЕВНЕНИЙ СТАРТ”

Вступ

Основна частина: - “Фізичний розвиток”.

- “Пізнавальний розвиток”,
- “Мовленнєвий розвиток”,
- “Художньо-естетичний розвиток”,
- “Ігрова діяльність”,
- “Трудова діяльність”

Додатки: - “Організація життєдіяльності дітей”,

- “Орієнтовні форми, методи, засоби освітньої роботи з дітьми”,
- “Схема загартування дітей у ДНЗ і вдома”,
- “Поради щодо організації дослідів у природному довкіллі” та ін.

Стежина. Комплексна альтернативна освітня програма для дошкільних навчальних закладів, що працюють за вальдорфською педагогікою

Специфіка програми

- пріоритет індивідуального підходу до виховання та розвитку дитини
- Мінімізується кількість спеціальних фронтально організованих занять
- Розвиток творчих здібностей дитини забезпечується всією організацією життя
- органічний зв'язок виховання з національними історичними, особливостями та традиціями українського народу, його мистецтвом, звичаями, фольклором

Парціальні освітні програми:

- **«Про себе треба знати, про себе треба дбати»**, програма з основ здоров'я та безпеки життєдіяльності дітей віком від 3 до 6 років (авт. Лохвицька Л. В.);
- **«Казкова фізкультура»**, програма з фізичного виховання дітей раннього та дошкільного віку (авт. Єфименко М. М.);
- **«Грайлик»**, програма з організації театралізованої діяльності в дошкільному навчальному закладі (авт.: Березіна О. М., Гніровська О. З., Линник Т. А.);
- **«Радість творчості»**, програма художньо-естетичного розвитку дітей раннього та дошкільного віку (авт.: Борщ Р. М., Самойлик Д. В.);
- **«Скарбниця моралі»**, програма з морального виховання дітей дошкільного віку (авт. Лохвицька Л. В.);
- **«Граючись вчимося. Англійська мова»**, програма для дітей старшого дошкільного віку, методичні рекомендації (авт.: Гунько С., Гусак Л., Лещенко З.).

Чинні парціальні програми

мають відмітку

“Схвалено для використання в дошкільних навчальних закладах”

Є загальноукраїнськими.

Використовуються для реалізації **інваріантної та варіативної** складових змісту дошкільної освіти **у різних формах організації дитячої життєдіяльності**, у роботі гуртків, студій, секцій.

Основна умова забезпечення повноцінного розвитку дітей в ДНЗ

СТВОРЕННЯ:

- Предметно-розвивального простору;
- Основна форма навчально-пізнавальної діяльності – індивідуальні, індивідуально – підгрупові (2-3 дитини), підгрупові(8-10дітей), ігри-заняття;

ТРИВАЛІСТЬ ЗАНЯТЬ: з дітьми віком до 1,5 року не повинна перевищувати 8–10 хв., від 1,5 до 2 років — 10 хв.,

від 2 до 3 років — до15 хв.,

від 3 до 4 років — 15 - 20хв.,

від 4 до 5 років — 20 - 25 хв.,

від 5 до 6 (7)років — 25-30 хв.

Перерва між заняттями 10-15 хв.

**ПЕРЕЛІК НАВЧАЛЬНИХ ВИДАНЬ,
рекомендованих до використання в освітньому
процесі дошкільних навчальних закладів**

Укладається на кожний **навчальний рік.**

Затверджується **наказом** МОН

Лист від 12.08. 2014 р. № 09-08/2162

Розміщується на офіційних **веб-сайтах**

МОН www.mon.gov.ua,

Інституту інноваційних технологій

і змісту освіти www.iitzo.gov.ua,

у фахових **періодичних виданнях**

Запрошуємо до співпраці

Наша адреса:

**Навчально-методичний центр освіти
м. Львова**

пл. Данила Галицького, 4

Контактний телефон: 297-53-28

E-mail: nmco@ukr.net

Блог: nmcolviv.blogspot.com